Taxeringsintendenter — behövs dom?

Ett diskussionsinlägg av taxeringsintendenten Sven-Olof Andersson

I ett (framtida) väl utbyggt system för taxeringsförfarandet ligger en strävan att i hög grad tillvarata såväl de skattskyldigas som det allmännas krav på rättssäkerhet. Detta innebär bl a att taxeringsbesluten, i den mån de innebär avvikelse från avlämnad självdeklaration, skall föregås av erforderlig utredning. I det hittillsvarande systemet, där taxering oftast skett under stark tidspress, har det varit relativt vanligt att taxering måst ske ”på känn”, utan tillgång till i och för sig erforderligt faktaunderlag.

Detta har, i de fall besvär anförts, lett till att utredning måst företas av länsskatterätt och taxeringsintendent, i förekommande fall även av taxeringsrevisor.

Mot bakgrund av den inledningsvis sagda inriktningen på det nya taxeringsförfarandet, där bl a heltidsanställda granskningstjänstemän ingår i organisationen, kan det diskuteras om behov i framtiden föreligger av att behålla taxeringsintendentsfunktionen i sin nuvarande utformning. Utredning skall normalt föreligga redan på taxeringsnämndsstadiet och taxeringsnämndens beslut skall vara väl motiverat i det fall beslutet går den skattskyldige emot. I ett sådant läge framstår det som tveksamt om en taxeringsintendent kan tillföra målet något nytt i sak. Hans yttrande kan merendels komma att utmynna i en omskrivning av vad taxeringsnämnden sagt i sin beslutsmotivering, vilket ter sig föga rationellt eller tidsbesparande.

Vad man kan tänka sig överväga i det fullt utbyggda taxeringsförfarandet är ett slopande — helt eller delvis — av tvåpartsförhållandet i skatteprocessen. I de fall tvåpartsförhållandet av något skäl bör finnas kvar kan det begränsas till speciella typer av mål/ärenden. Tjänsteman kan också tänkas tilldelas befogenhet att som allmänt ombud (eller vårför inte beteckningen ”kronoombud”) föra det allmännas talan i de fall tvåpartsförfarandet aktualiseras.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-22 14:20:51

I de fall allmänt ombud inte hörs eller inte anser sig kunna tillföra ett mål något nytt (= underlåter att avge ett formellt yttrande att delge motpart) får skattedomstol avgöra målet/ärendet på föreliggande handlingar och med tillgång till den sakkunskap som givetvis bör finnas hos föredraganden m fl hos sådan domstol. Detta förfarande kan för övrigt införas som normalrutin hos skattedomstolarna (jfr många andra typer av ”nämndbeslut” i det svenska samhället). Bedömer domstolen å andra sidan ytterligare utredning nödvändig, kan de tjänstemän som biträder den beslutande myndigheten anlitas.

Dessa tjänstemän, vilka vad gäller taxeringsförfarandet vanligen också är föredragande i taxeringsnämnden, skulle således tilldelas rätt/skyldighet att yttra sig i besvärsmål, vilket nu också gäller ordförande i taxeringsnämnd. De skulle också kunna tilldelas behörighet att vara allmänt ombud, vilket rent praktiskt skulle kunna betyga att en och samma tjänsteman följer målet ”till slutet”.

Funktionen som allmänt ombud kan också begränsas till gruppcheferna (granskningsledarna) inom den nya taxeringsorganisationen. Därmed vinner man förmodligen ytterligare fördelar genom den speciella sakkunskap som dessa representerar inom sina respektive områden, vare sig fråga är om geografiska områden, speciella sakområden eller en kombination härav. Inom gruppen kan också förväntas att relativt ingående kännedom kan erhållas om en skattskyldigs verksamhet och förhållanden i övrigt, vilket måste betraktas som en fördel även vid en skatteprocess. Att granskningstjänstemän eller granskningsledare därvid kommer att följa målet i olika instanser är enligt min mening inte någon nackdel. Tvärtom måste det vara en resursvinst att undvika att ett mellanled (taxeringsintendent) också skall sätta sig in i det beslutsunderlag som funnits eller bort finnas hos taxeringsnämnden. Taxeringsintendentens roll — i den mån den behöver finnas kvar — skulle alltså kunna övetas av representanter för det allmänna som redan finns och skall finnas i den fullt utbyggda taxeringsorganisationen. Dessa tjänstemän bör väl i sin funktion som föredragande i taxeringsnämnd också visa samma objektivitet och samma syn på en avvägning mellan den skattskyldiges och det allmännas intressen som taxeringsintendenterna. De behöver med andra ord inte ändra tänkesätt beroende på i vilken skepnad de skall uppträda.

Vad gäller den offensiva delen av taxeringsintendentsfunktionen må anföras att denna måhända inte kommer att spela en lika framträdande roll som tidigare, eftersom resurserna i första instans numera skall insättas på kontroll av det aktuella årets taxeringar. Som tidigare sagts kan dock, för vissa fall, en funktion som allmänt ombud finnas kvar, vilket alltså skall ha egen besvärsrätt. Denna besvärsrätt bör han i så fall ha även i högre instanser än länsrätt, även om han ej hörts eller yttrat sig över av skattskyldig väckt talan där, förutsatt att länsrättens beslut helt eller delvis gått det allmänna emot.

Viss del av den offensiva verksamheten avser talan beträffande äldre års

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-22 14:20:51

taxeringar. Åtminstone vad gäller eftertaxeringsinstitutet borde kunna övervägas om inte taxeringsnämnd skulle kunna tilldelas beslutanderätten i första instans. Det vore i och för sig inte mera — eller rättare sagt — lika litet verklighetsfrämmande som att frågor om skattetillägg/förseningsavgift, ackumulerad inkomst, uppskovsärenden m m skall beslutas av taxeringsnämnd. Det vore för övrigt kanske mera egentligt att byta ut begreppet ”taxeringsnämnd” till ”skattenämnd”?

Med det anförda har ett försök gjorts att påvisa att det i framtiden inte i alla lägen kan betraktas som nödvändigt eller i vart fall inte rationellt att behålla taxeringsintendentsfunktionen i sin nuvarande form. En allmän strävan bör vara, i synnerhet med den nu förlängda taxeringsperioden, att kraftigt öka genomströmningshastigheten av besvärsmålen hos skattedomstolarna. En ändrad syn på nu rådande tvåpartsförhållande kan vara ett led i en sådan strävan. Förutom rena tidsvinster bör också beaktas åtföljande resursbesparingar genom rationaliseringsvinster.

I detta diskussionsinlägg borde kanske avstås från rena organisationsfrågor som besvärsenhetens vara eller icke vara eller eventuell resursförstärkning för nuvarande taxeringsenheten med hänsyn till viss tänkt hantering med besvärsmål och i förekommande fall vissa funktioner som allmänna ombud. Man kan dock ej underlåta att göra följande reflektion: vilken resursförstärkning skulle inte granskningsgrupperna erhålla vid en eventuell omorganisation, om besvärsenhetens folk överfördes och om byråkratin i skatteprocesserna radikalt ändrades! Den omsorg som nu läggs ner på besvärsmålen bör ju i framtiden läggas ner redan på TN-stadiet, vilket skulle innebära att såväl TN som länsrätt kommer att besluta på samma underlag. Därmed borde rimligen taxeringsintendentsfunktionen få en begränsad betydelse och kunna ersättas av en funktion inom granskningsgrupperna som allmänt ombud, i de fall tvåpartsförhållandet kan behövas. Enligt min mening borde alltså en omprövning vara befogad rörande det fortsatta behovet av taxeringsintendenter som en slags TN:s förlängda arm för utrednings- och beslutsmotiveringsverksamhet, om nu TN:s egna resurser verkligen är avsedda att räcka till för att uppfylla anvisade ambitionsnivåer i aktuellt avseende.

Som framgår av rubriken är detta att anse som ett diskussionsinlägg som måhända för närvarande kan betraktas som rena rama science fiction. Man förleds dock att tro, att den inom RS-projektet förhärskande drömbilden av det framtida systemet för taxeringen i första instans bör komma att innebära en förändrad syn även på betydelsen av taxeringsintendentsfunktionen. Funktionen har ju för övrigt redan i dag, trots att den är av processuell natur, samma organisatoriska tillhörighet och ledning som de tjänstemän som är handläggare i första instans (taxeringsnämnd). Denna ordning — med av varandra oberoende taxeringsintendenter och granskningstjänstemän — kan alltemellanåt medföra olika uppfattning om ett och samma spörsmål, trots

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-22 14:20:51

att båda kategorierna formellt står under skattechefens ledning. Om en samordning kommer till stånd och ett visst processuellt tänkande tillförs föredragandena i TN, skulle nog också den fördelen vinnas att möjligheten av inte önskvärda tendenser till intressekonflikter elimineras. Alternativt kanske en annan organisatorisk tillhörighet för besvärsenheterna kan diskuteras, om de nu anses böra finnas kvar.

Med detta inlägg har avsikten inte varit att ta ställning för eller emot en nyordning, därtill krävs inte bara mera bakgrundsmaterial utan även andra hänsynstaganden. Vad som kan vara intressant att diskutera är om rationaliserings-/resursvinster kan göras utan effektivitetsförluster och utan åsidosättande av rimliga krav på rättssäkerhet.

Slutligen må sägas att det i *dagens läge* och med *nuvarande ordning* är nog så angeläget att skapa tillräckliga resurser för besvärsenheterna för att åtminstone kunna hålla jämna steg med balanssituationen (gäller även länsrätterna) och för att kunna erhålla en anpassning till tendensen till ökade krav på kvaliteten i processföringen. En till det allmännas förfång bristande jämvikt i skatteprocesserna är inte ägnad att upprätthålla respekten för skattelagarna och därmed skattemoralen!

SRF
— för Dig som sysslar med redovisning

SRF — Sveriges Redovisningskonsulters Förbund, är en sammanslutning av redovisningskonsulter och revisorer. Ändamålet är bl a att främja upplysnings- och fortbildningsverksamheten samt att verka för sunda principer och rationella metoder ävensom utveckling av god redovisningsbyråsed.
Välkommen som medlem är den som har väl kvalificerade kunskaper, som är beredd att arbeta inom ramen för stadgarna och våra regler om god sed samt innehar eller är medarbetare i redovisningsbyrå.
Kontakta SRF för upplysningar!

Kansli och servicebyrå:
Magasinsgatan 7
791 00 FALUN
Tel. 023/264 50

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-22 14:20:51

En skattebok även för proffs

Låt oss presentera advokat Ronald Adolfsson, 43 år, verksam i Stockholm med skatter som specialitet och bl a också skattekrönikör i tidskriften Privata Affärer.

Tidigare har Ronald Adolfsson varit domare i kammarrätten (1967—69). Han vet således hur man har resonerat hos skattemyndigheterna i en lång rad viktiga mål.

Ronald Adolfsson har nu skrivit en handledning inför den kommande deklarationen — **DEKLARERA 80.** Det gäller bilen i tjänsten, arbetsrummet, villan och sommarstugan, resorna till jobbet, understöd till någon och mycket annat.

Det är inte någon lätt bok att läsa i alla stycken. Skattereglerna **är** komplicerade. Å andra sidan är det **en information som du verk-**

ligen har nytta av att läsa. Och du kan lita på Ronald Adolfsson. Han vet vad han talar om. Lyssna bara på proffs i skattefrågor!

Posta beställningskupongen redan i dag — portot är betalt.

Vi skickar "Deklarera 1980" till påseende. Ni får ha boken i 8 dagar. Om ni behåller den, skall ni betala 140:— kr. inom 15 dagar.

Du kan också ringa och beställa "Deklarera 1980". Ordertelefon 08/736 40 36 (Ingela Haar)

Ja,

jag beställer ..... ex av "Deklarera 1980" á 140:— kr.

I priset ingår moms plus frakt.

Skicka inga pengar. Inbetalningskort kommer tillsammans med boken. 8 dagars returrätt.

Namn .....

Adress .....

Postnr ..... Postadress .....

Frankeras ej
Privata Affärer
betalar portot

SPECIALTIDNINGS-FÖRLAGET

privata affärer

SVARSFÖRSÄNDELSE
Kontonummer 6812
103 60 STOCKHOLM 3

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-22 14:20:51